

Jan Krzeminski, Krolowlas, 1922.

De mooiste kerst heb ik in gevangenschap meegemaakt. Dat klinkt misschien gek, maar we hadden elkaar zo nodig. We waren oprecht naasten van elkaar en we deelden brood. Dat heeft een grote invloed op mijn ziel gehad. Ik was 18 jaar en raakte in Duitse gevangenschap. We moesten brandhout halen voor de SS-kazerne. Telkens 5 km lopen met een boomstam en wie het opgaf werd zonder pardon neergeknald. Untermenschen waar we.

Na een zware mishandeling was ik vastbesloten te ontsnappen. Mijn oom had een bewaker omgekocht en gezorgd voor andere kleren en wat eten. Ik rende tussen de versterkingen door mijn vrijheid tegemoet. Nou ja, vrijheid, ik kon elk moment worden opgepakt.

Ik ben een goedmoedig mens maar toen was ik de grootste schoft. Ik moest overleven. Ik leefde van wat ik vond op de akkers en stal van de boeren. Ik vertrouwde niemand en zorgde dat ik me altijd op tijd uit de voeten maakte. Ik baande me een weg door Duitsland en Frankrijk, maar in Spanje werd ik gepakt. Ik zat weer vast, in een interneringskamp van Franco.

Ik had veel ambities, maar ik heb geen kansen gekregen. Toch ben ik tevreden met wat ik gedaan heb. Mijn vrouw en ik hebben de kinderen na de universiteit weten te sturen. Ik ben trots op ze en op hun kinderen, mijn kleinkinderen. De saamhorigheid in de familie is groot.